

The Creation of Fine Arts on the Impression in Lifestyle of Thai Southerners

Woothi Wattanasin

M.Ed. (Art Education), Associate Professor

Department of Art Education, Faculty of Education

Prince of Songkla University, Pattani campus

Abstract

The objective of this study was to create the fine arts on the Impression in Lifestyle of Thai Southerners. The data of this research was studied and analyzed by having the inspiration in creating 30 acrylic colour on canvas paintings. The steps for selecting the paintings were designed according to the principles of creative psychology by Graham Wallas. The report of this research was analyzed by using the descriptive analysis. The paintings were criticized according to the criticism theory by John A. Mitler. This online fine arts exhibition was held on facebook of woothi wattanasin.

The findings of this research were 30 acrylic colour on canvas paintings as follows : 1) Lifestyle of Thai Southerners on occupations 11 paintings. 2) Lifestyle of Thai Southerners on amusement and sports 3 paintings. 3) Lifestyle of Thai Southerners on faith and religions 3 paintings. 4) Lifestyle of Thai Southerners on habitations 4 painting. 5) Lifestyle of Thai Southerners on culture 5 paintings. 6) Lifestyle of Thai Southerners on environments 4 paintings. Most of the paintings were set in the asymmetry balance style. Most of the paintings were clear shapes, big sizes, and different frogeneral environments. Most of the paintings had the harmony of phenomenon that really occurred in nature. Most of the paintings had the unity because the whole atmosphere was the realnature. Most of the paintings that impressed the researcher were the Lifestyle of Thai Southerners.

Keywords: Contemporary Art, Lifestyle of Thai Southerners, Impression.

การสร้างสรรคผลงานศิลปกรรมชุด ความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้

วุฒิ วัฒนสิน

ค.ม. (ศิลปศึกษา), รองศาสตราจารย์

แผนกวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรคผลงานศิลปกรรมชุดความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้ ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวใต้ และใช้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรคผลงานจิตรกรรม เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ จำนวน 30 ชิ้น มีขั้นตอนในการคัดเลือกภาพที่ออกแบบตามหลักจิตวิทยาความคิดสร้างสรรค์ของเกรแฮม วอลแลส (Graham Wallas) และรายงานการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม โดยใช้หลักการวิจารณ์ผลงานศิลปะ ของจัน เอ. มิตเลอร์ (Jean A. Mitler) และจัดแสดงนิทรรศการจิตรกรรมออนไลน์ ชุด “วิถีชีวิตชาวใต้” ทาง facebook ของ woothi wattanasin.

ผลของการวิจัยได้สร้างสรรคผลงานจิตรกรรมชุด “การสร้างสรรคผลงานศิลปกรรมชุด ความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้” เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ จำนวน 30 ชิ้น โดยแบ่งผลงานออกเป็น 6 ชุดได้แก่ 1)วิถีชีวิตของชาวใต้ด้านการประกอบอาชีพ 11 ภาพ 2) วิถีชีวิตของชาวใต้ด้านการละเล่นและกีฬา 3 ภาพ 3) วิถีชีวิตของชาวใต้ด้านความเชื่อและศาสนา 3 ภาพ 4) วิถีชีวิตของชาวใต้ด้านที่อยู่อาศัย 4 ภาพ 5) วิถีชีวิตของชาวใต้ด้านศิลปวัฒนธรรม 5 ภาพ และ 6) วิถีชีวิตของชาวใต้ด้านสิ่งแวดล้อม 4 ภาพ ผลปรากฏว่าส่วนใหญ่จัดภาพสมดุลแบบสองข้างไม่เหมือนกัน (Asymmetry Balance) ภาพส่วนใหญ่มีจุดเด่นเป็นรูปทรงที่ชัดเจน ขนาดใหญ่ มีความแตกต่างจากสิ่งแวดล้อมทั่วไป ภาพส่วนใหญ่มีความกลมกลืนของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามความจริงในธรรมชาติ ภาพส่วนใหญ่มีเอกภาพ เพราะบรรยากาศเป็นความจริงตามธรรมชาติ และส่วนใหญ่เป็นภาพวิถีชีวิตของชาวใต้ที่ผู้วิจัยประทับใจ

คำสำคัญ: ศิลปกรรมร่วมสมัย วิถีชีวิตชาวใต้ ความประทับใจ

บทนำ

ภาคใต้ของประเทศไทยหรือด้ามขวานทองของไทรโยคเป็นคาบสมุทรที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่า อันประกอบด้วยแร่ธาตุที่มีค่าทางเศรษฐกิจ เช่น แร่ดีบุก น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เป็นแหล่งที่มีผืนแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะกับการปลูกพืชเศรษฐกิจอันได้แก่ ยางพาราและปาล์มน้ำมัน มีธรรมชาติที่สวยงามเพราะล้อมรอบด้วยทะเลสีครามเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่กำลังทำรายได้อย่างสูงให้แก่ประเทศอยู่ในขณะนี้ ภาคใต้ของประเทศไทยคือ ดินแดนแห่งความหวังของหลายชนชาติที่พยายามมุ่งมาตั้งรกรากเพื่อการทำมาหากินและอยู่อาศัยได้อย่างมีความสุข จนทำให้ภาคใต้ของประเทศไทยมีความหลากหลายของวัฒนธรรมและในความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้ นำมาซึ่งความหลากหลายของศิลปกรรมทั้งอิทธิพลของศิลปกรรมจีน ศิลปกรรมอิสลาม และศิลปกรรมไทย ซึ่งปัจจุบันได้หล่อหลอมรวมกันเป็นหนึ่งเดียวคือศิลปวัฒนธรรมไทยภาคใต้

วิวัฒนาการด้านศิลปกรรมร่วมสมัยในประเทศไทยเริ่มก่อตั้งตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 ด้วยการมุ่งเน้นด้านการสอนศิลปะไทยประเพณี โดยมีได้มุ่งเน้นทางศิลปกรรมร่วมสมัยในเบื้องต้น ในปีพ.ศ.2525 ครูศิลปะและผู้ที่รักศิลปะในภาคใต้ซึ่งเป็นบัณฑิตและผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านศิลปะจากกรุงเทพมหานคร ได้เริ่มรวมตัวกันสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย และจัดนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยเป็นครั้งแรกในนามของ “กลุ่มเล” การแสดงผลงานศิลปกรรมของศิลปิน “กลุ่มเล” ได้มีอิทธิพลอย่างมากมาในการขับเคลื่อนกระบวนการศิลปกรรมร่วมสมัยในภาคใต้ เพราะในปี พ.ศ.2528 ศิลปินอีกกลุ่มหนึ่งในจังหวัดสงขลาประกอบด้วย ครู อาจารย์ผู้สอนศิลปะและข้าราชการในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นแกนนำที่สำคัญในการจัดตั้งกลุ่มผู้รังสรรค์ศิลปกรรมร่วมสมัย เพื่อจัดแสดงนิทรรศการเผยแพร่ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย นั่นคือกลุ่ม “สมิหลา” และได้ยุติกิจกรรมไปตั้งแต่ปี 2540 การจัดนิทรรศการศิลปกรรมภาคใต้ก็ได้ปรากฏชื่อกลุ่มศิลปินขึ้นใหม่อีกมากมายเช่น “กลุ่มทักษิณ” ที่สมาชิกส่วนหนึ่งเป็นศิลปินในภาคใต้ได้ร่วมกับศิลปินชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ มีการจัดนิทรรศการสัญจรทั้งในกรุงเทพมหานคร อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และประเทศมาเลเซีย (วุฒิ วัฒนสิน, 2547)

จะเห็นได้ว่าการจัดแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยในภาคใต้มาโดยตลอด โดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ศิลปินได้นำผลงานศิลปกรรมออกเผยแพร่สู่สังคมตามความถนัดและความสนใจของศิลปิน ทั้งนี้เพื่อให้สาธารณชนจะได้ชื่นชมผลงานศิลปกรรมที่มีคุณค่า และศิลปินได้สืบค้นหาแนวทางในการพัฒนาผลงานของตนเอง ตลอดจนเป็นที่พบปะเสวนาของเหล่าศิลปิน เพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมในโอกาสต่อไปจากการแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินกลุ่มต่าง ๆ ในภาคใต้พบว่า มีศิลปินจำนวนหนึ่งที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมโดยสะท้อนวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ ของชาวใต้ เพราะศิลปินภาคใต้ก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิถีทางการดำเนินชีวิตในสังคมภาคใต้ จึงพยายามใช้ความรู้และทักษะทางด้านศิลปะสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมเพื่อเป็นสื่อในการถ่ายทอดวิถีชีวิต ของคนใต้ให้สาธารณชนได้รับรู้ในแง่มุมต่าง ๆ (วุฒิ วัฒนสิน, 2547) จิตรกรรมจัดว่าเป็นสื่อการแสดงออกอย่างหนึ่งที่สามารถรับรู้ได้โดยไม่ยากนักสามารถแสดงออกถึงความประทับใจในวิถีชีวิตของชาวใต้ ศิลปินแสดงออกถึง ความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้ในหลายด้าน เช่น ด้านประกอบอาชีพด้านการละเล่นและกีฬา ด้านความเชื่อและศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัยและด้านสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมชุด ความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้ เทคนิคสีอะครีลิคบนผ้าใบจำนวน 30 ชิ้น ขนาดความยาวไม่ต่ำกว่า 90 เซนติเมตร

กลุ่มเป้าหมาย

ศิลปิน ครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษาทางด้านศิลปะ ประชาชนผู้สนใจศิลปะในภาคใต้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศิลปกรรมร่วมสมัย หมายถึง ศิลปกรรมร่วมสมัยในภาคใต้ อันได้แก่ ผลงานทางด้านจิตรศิลป์และประยุกตศิลป์ที่เกิดขึ้นในภาคใต้ในยุคเดียวกันในช่วง พ.ศ.2528-2559 โดยศิลปินซึ่งพำนักอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย

ความประทับใจ หมายถึงความรู้สึกฝังอยู่ในใจนาน

หรือความประทับใจคือการที่เรารู้สึกชอบหรือว่าผูกพันกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตว่าในชีวิตครั้งหนึ่งเราเคยรู้สึกดี ๆ หรือว่าเป็นสิ่งที่เราประทับใจมาก ๆ ก็จะส่งผลให้เรา รู้สึกผูกพันหรือยังจดจำเรื่องราวต่างๆเหล่านั้นได้ดี

วิถีชีวิตชาวใต้ หมายถึงแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนภาคใต้ในด้านการประกอบอาชีพ การละเล่น และกีฬาพื้นบ้าน ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ ความเชื่อ และศาสนาและสิ่งแวดล้อม

กรอบความคิด

สร้างผลงานศิลปะแนวอิมเพรสชันนิสต์ (impressionism) ที่มีการคัดเลือกผลงานด้วยทฤษฎีของวอลล์เลส (Wallas) และวิเคราะห์ผลงานศิลปะตามหลักการวิจารณ์ผลงานศิลปะของจิน.เอ.มิตเลอร์ (Jean.A.Mitler.)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารความรู้เกี่ยวกับ 9 จังหวัดภาคใต้ อันได้แก่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา พัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราช ภูเก็ต และกระบี่
2. เลือกแบบความประทับใจในจังหวัดชายภาคใต้ จากภาพถ่าย ทำเป็นแบบเพื่อสร้างงานจิตรกรรมสีอะคริลิกบนผ้าใบ โดยทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของเกรแฮม วอลล์เลส (Wallas, Graham : 1926)
3. สร้างผลงานศิลปกรรมกรรมชุดความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้ขนาดความยาวไม่ต่ำกว่า 90 เซนติเมตร จำนวน 30 ชิ้น
4. วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมทั้งหมดและสรุปจัดทำรายงานการวิจัยโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้หลักการวิจารณ์ผลงานศิลปกรรมของจิน.เอ.มิตเลอร์ (Jean.A.Mitler)
5. จัดแสดงนิทรรศการศิลปกรรมทางด้านศิลปกรรมชุดความประทับใจในวิถีชีวิตของชาวใต้ทางนิทรรศการศิลปกรรมออนไลน์ หรือจัดนิทรรศการ ณ หอศิลป์ที่มีชื่อเสียงในภาคใต้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

9 จังหวัดภาคใต้ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา พัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราช ภูเก็ตและกระบี่

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความรู้เกี่ยวกับศิลปกรรมชุด ความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้ได้แก่ ด้านการประกอบอาชีพ การละเล่น และกีฬา ความเชื่อและศาสนา ที่อยู่อาศัย ศิลปวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตด้านการปฏิบัติงาน

สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมชุด ความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้ ขนาดความยาวไม่ต่ำกว่า 90 เซนติเมตร จำนวนรวม 30 ชิ้นดังนี้

- 1) ด้านการประกอบอาชีพ 11 ภาพ
- 2) ด้านการละเล่นและกีฬา 3 ภาพ
- 3) ด้านความเชื่อและศาสนา 3 ภาพ
- 4) ด้านที่อยู่อาศัย 4 ภาพ
- 5) ด้านศิลปวัฒนธรรม 5 ภาพ
- 6) ด้านสิ่งแวดล้อม 4 ภาพ

สรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุดความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้

1. คัดเลือกภาพต้นแบบด้วยทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามแนวทางของเกรแฮม วอลล์เลส (Graham Wallas) ที่มีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ขั้นเตรียมและขั้นความคิดครุ่น (Preparation & Incubation)
ขั้นตอนนี้คือการถ่ายรูปเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวใต้ด้านต่างๆหลายรูป
 - 1.2 ขั้นความคิดกระจ่างชัด (Illumination)
ผู้วิจัยได้พิจารณาไตร่ตรองเลือกรูปถ่ายได้ 30 ชิ้น
 - 1.3 ขั้นทดสอบความคิดและพิสูจน์ให้เห็นจริง (Verification)
สร้างสรรค์จิตรกรรมสีอะคริลิกบนผ้าใบชุดความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้ ขนาดความยาวไม่ต่ำกว่า 90 เซนติเมตร จำนวน 30 ชิ้น
2. วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมตามหลักการวิจารณ์ผลงานศิลปะของจิน.เอ.มิตเลอร์ (Jean A.Mitler) มี 3 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นบรรยาย (Descriptive Stage) 2) ขั้นวิเคราะห์ (Analysis Stage) 3) ขั้นตีความ (Interpretation Stage) จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า

ชั้นบรรยาย

ผลงานจิตรกรรมชุด “ความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้” เทคนิคสีอะครีลิคบนผ้าใบ จำนวน 30 ภาพ มีภาพทั้งหมดสอดคล้องกับวิถีชีวิตและการดำเนินชีวิตของชาวใต้

ชั้นวิเคราะห์

- 1) ส่วนใหญ่จัดภาพสมดุลแบบสองข้างไม่เหมือนกัน (Asymmetry Balance)
- 2) ภาพส่วนใหญ่มีจุดเด่นเป็นรูปทรงที่ชัดเจน ขนาดใหญ่ มีความแตกต่างจากสิ่งแวดล้อมทั่วไป
- 3) ภาพส่วนใหญ่มีความกลมกลืนของปรากฏต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามความจริงในธรรมชาติ
- 4) ภาพส่วนใหญ่มีเอกภาพเพราะบรรยากาศเป็นความจริงตามธรรมชาติ
- 5) ส่วนใหญ่เป็นภาพวิถีชีวิตของชาวใต้ที่ผู้วิจัยประทับใจ

ชั้นตีความ

ผลงานจิตรกรรมชุด “ความประทับใจในวิถีชีวิต

ชาวใต้” เป็นแบบกึ่งนามธรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตของชาวใต้ ที่สื่อความหมายในด้านต่างๆชัดเจน 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการประกอบอาชีพ ได้แก่ อาชีพประมง ทำสวนยาง ขับรถรับจ้าง และขายของชำ
- 2) ด้านการละเล่นและกีฬา ได้แก่ กีฬาวัวชน และการแข่งขันตีโปง
- 3) ด้านความเชื่อและศาสนา ได้แก่ ความเชื่อในพุทธศาสนา คริสต์ศาสนา และศาสนาอิสลาม
- 4) ด้านที่อยู่อาศัย ได้แก่ อาคารแบบชิโนปอตุกิส บ้านชาวเล และบ้านของเงาะซาไก
- 5) ด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ การเล่นหนังตะลุงกริช และการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอลและ
- 6) ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำตก ทะเล และดอกไม้สีทองในภาคใต้

3. ผลงานจิตรกรรมชุด “ความประทับใจในวิถีชีวิตชาวใต้” บางส่วนที่สรุปเป็นผลการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 “วิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพประมง” ขนาด 120x150 ซม. เทคนิคสีอะครีลิคบนผ้าใบ

ผลการวิจัยพบว่าการทำประมงเป็นวิถีชีวิตของชาวใต้ด้านการประกอบอาชีพ กลุ่มอาเซียนประเทศไทย มีความคิดว่าอาชีพรประมง เป็นอาชีพที่จับสัตว์น้ำหรือเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ผู้ที่ประกอบอาชีพประมงเรียกว่าชาวประมง การประมงของประเทศไทย มีมากทางแถบภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงใต้ของไทย บริเวณเลียบชายฝั่งทะเล สัตว์น้ำที่ได้จากการประมง ได้แก่ ปู ปลา

กุ้ง หอย ซึ่งนอกจากจะเป็นอาหารภายในประเทศแล้วเรายังส่งเป็นสินค้าออกด้วย สอดคล้องกับความคิดของสถาบันทักษิณคดีศึกษา (2542) ที่ว่า การประมงเป็นอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งของประชาชน 14 จังหวัดภาคใต้ การนิยมบริโภคปลาและสัตว์น้ำอื่นๆ เป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เพราะประชาชนอยู่ใกล้กับน้ำใกล้ทะเล ชาวใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในชนบทนิยมบริโภคปลาและ

สัตว์น้ำอื่นๆเป็นอาหารประจำวัน เพราะเขาสามารถหาปลาและสัตว์น้ำชนิดต่างๆได้ในท้องถื่นของตน

จังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ที่เป็นเมืองท่าที่สำคัญของประเทศไทย ประชาชนส่วนหนึ่งจึงมีอาชีพทางการทำประมง ผู้วิจัยมีความประทับใจในรูปนี้

เพราะเห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของจังหวัดปัตตานีที่เป็นท่าเทียบเรือ มีเรือสารพัดประเภทต่างเบียดเสียดเพื่อเข้ามาจอดในอ่าวปัตตานี บ้างก็เป็นเรือหาปลาและสัตว์น้ำ บ้างก็เป็นเรือที่ขนส่งสินค้าฯลฯ

ภาพประกอบ 2 “วิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพขับรถรับจ้าง” ขนาด 120x150 ซม. เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

ผลการวิจัยพบว่าการขับรถรับจ้างเป็นวิถีชีวิตของชาวใต้ด้านการประกอบอาชีพ “รถสามล้อ” หรือเรียกกันตามรูปร่างของมันว่า “รถหัทบก” โดยในส่วนหน้าคนขับกับผู้โดยสาร จะนั่งคู่กันได้แค่เพียง 2 คน และรถชนิดนี้จะใช้พวงมาลัยเหมือนกับรถยนต์ทั่วไป ทำให้แตกต่างจาก “รถตุ๊กตุ๊ก” ของที่อื่น ๆ ขณะนี้เหลือเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย “รถสามล้อ” เมืองตรังนั้นได้รับอิทธิพลมาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเป็นสินค้าที่นำเข้ามาจากบริษัทไคฮัทสุจำกัด นอกจากจะมีปัญหาเรื่องของความนิยมที่ลดน้อยถอยลง เพราะรถจักรยานยนต์รับจ้างเข้ามาแทนที่แล้ว ยังประสบปัญหาในการซ่อมแซม เพราะอะไหล่หายากและมีราคาแพง นอกจากนั้นก็ยังจะ

มีความยุ่งยากในการขึ้นทะเบียนรถเป็นอย่างมาก เพราะเจ้าของรถอดใส่ในท่อพักออกเพื่อให้รถวิ่งดี แต่มีปัญหาเสียงดังมาก ขณะเดียวกันการที่น้ำมันมีราคาแพงก็ทำให้ต้นทุนสูงมากขึ้น ที่สำคัญก็คือรถรุ่นนี้ไม่มีการผลิตอีกแล้ว คนใดพึ่งไปก็เท่ากับจบสิ้นไป

การขับรถตุ๊กตุ๊กรับจ้างเป็นอาชีพหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดตรัง ผู้วิจัยมีความประทับใจในรูปนี้เพราะเคยชินและชอบกับเสียงแผดร้องของรถรับจ้างตุ๊ก ๆ ที่วิ่งหาผู้โดยสาร หรือส่งผู้โดยสารในยามค่ำคืนในตลาดทับเที่ยง ซึ่งนับวันอาชีพขับรถรับจ้างแบบนี้จะหายไปจากวัฒนธรรมการคมนาคมของจังหวัดตรัง

ภาพประกอบ 3 “วิถีชีวิตด้านการประกอบอาชีพทำสวนยาง” ขนาด 90x120 ซม. เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

ผลการวิจัยพบว่าการทำสวนยางเป็นวิถีชีวิตของชาวใต้ด้านการประกอบอาชีพ ตรงเป็นจังหวัดแรกในประเทศไทยที่เริ่มนำ “ต้นยางพารา” ต้นแรกมาปลูกที่อำเภอกันตัง อาชีพการทำสวนยางเป็นการผลิตพืชที่สำคัญที่สุดของเกษตรกรในภาคใต้ เพราะยางพาราสามารถจะสามารถปลูกขึ้นได้ดีในทั้ง 14 จังหวัดของภาคใต้ โดยในขณะนี้ในภาคใต้มีพื้นที่ปลูกยางทั้งสิ้นประมาณ 9.4 ล้านไร่เป็นเนื้อที่ที่ยางให้ผลผลิตแล้ว 6.7 ล้านไร่ได้ผลผลิตเฉลี่ย 195 กิโลกรัมต่อไร่ หรือประมาณ 1.3 ล้านตัน เมื่อประมาณ 40 ปีมาแล้วเกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกยางพื้นเมืองกันมากยางพันธุ์ดีมีน้อย แต่หลังจากรัฐบาลได้จัดตั้งสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง

ในปี 2503 และการเพิ่มจำนวนของสถานีทดลองยาง ศูนย์วิจัยยางในจังหวัดต่างๆ และการจัดตั้งองค์การสวนยางนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราชขึ้นทำให้การปลูกยางเปลี่ยนแปลงจากระบบเก่า

ต้นยางต้นแรกถูกปลูกไว้ที่จังหวัดตรังโดยพระยารัษฎานุประดิษฐ์ (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) ชาวตรังจึงมีอาชีพปลูกยางพารากันมาก จะเห็นขั้นตอนการตากยางอยู่ทั่วไปในสวนยางภาคใต้ ผู้วิจัยมีความประทับใจในรูปนี้เพราะการตากยางที่เป็นระเบียบเรียบร้อยจะพบเห็นมากมายในสวนยาง เพราะเป็นขั้นตอนหนึ่งในการทำยางเพื่อขายยางแผ่นที่ชาวสวนยางทำเป็นประจำ

ภาพประกอบ 4 “วิถีชีวิตด้านการละเล่นและกีฬาแข่งขันตีโพน” ขนาด 90x120 ซม. เทคนิคสีอะครีลิคบนผ้าใบ

ผลการวิจัยพบว่าการตีโพนเป็นวิถีชีวิตของชาวใต้ด้านการละเล่นและกีฬา ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ (2548) ได้เสนอความคิดที่ว่า โพนเป็นกลองขนาดใหญ่หุ้มหนัง 2 หน้า กลองชนิดนี้เป็นชนิดเดียวกับกลองเพลประจำวัดหรือกลองทัดในภาคกลางนั่นเอง แต่ภาคใต้นิยมใช้เพียงลูกเดียว ปกติเป็นของประจำวัดใช้ตีบอกเวลาเพล บอกข่าวส่งสัญญาณ บอกเหตุการณ์นัดประชุม ตีระโคมในกระบวนแห่งานประเพณีลากพระออกพรรษาเรียก “โคมพระ ทอดกรฐิน” การตีแข่งขันฟังเสียงกันวันออกพรรษาเรียก “แข่งโพน (อีสานเรียกเส็งกลอง)” และใช้ประจำบ่อนวัว เพื่อตีบอกสัญญาณ คำว่า “โพน” แปลว่าตีหรือระโคมหรือดังก็ได้ ไม่ได้หมายถึงชื่อกลองอย่างเดียว การแข่งขันโพน เป็นประเพณีหนึ่งของภาคใต้ เชื่อว่าเริ่มมีขึ้นพร้อมๆ กับประเพณีชักพระเนื่องจากนิยมปฏิบัติต่อเนื่องกันมา ก่อนที่จะมีการชักพระในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 คือ ในช่วงออกพรรษาประมาณ ปลายเดือน 10

วัดต่าง ๆ จะเตรียมจัดประเพณีชักพระ โดยเริ่มตั้งแต่การทำบุษบก หุ้มโพนและคุมโพน (ตีโพน) ก่อน เพื่อให้ชาวบ้านตามหมู่บ้านต่าง ๆ ได้ทราบว่าทางวัดจะจัดให้มีการชักพระตามประเพณีที่เคยปฏิบัติเป็นประจำทุกปี แต่ส่วนมากวัดจะอยู่ในละแวกเดียวกัน ทำให้ชาวบ้านไม่ทราบว่าเสียงโพนที่ตีเป็นของวัดใด ทำให้แต่ละวัดแข่งเสียงโพนกันว่าโพนวัดใดจะเสียงดังกว่ากัน ในระยะแรก ๆ นั้นจะตีแข่งกันเองภายในวัด ต่อมาจึงค่อย ๆ นำโพนมาประชันกันตามกลางทุ่งนา หรือสถานที่ที่จัดเตรียมไว้

การแข่งขันตีโพนนับว่าเป็นประเพณีอย่างหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวพัทลุง นิยมการแข่งขันตีโพนในช่วงเวลาพิธีลากเรือพระในช่วงวันออกพรรษา ผู้วิจัยมีความประทับใจในรูปนี้เพราะผู้วิจัยชอบรู้อยของแผ่นทอง 3 แผ่นที่ติดอยู่ข้างกลอง ผู้วิจัยคิดว่าสามารถสร้างสรรค์ภาพ จัดองค์ประกอบแนวถึงนามธรรมได้อย่างสวยงาม

ภาพประกอบ 5 “วิถีชีวิตด้านความเชื่อของศาสนาอิสลาม” ขนาด 90x120 ซม. เทคนิคสื้อะคลิลิกบนผ้าใบ

ผลการวิจัยพบว่าการนับถือศาสนาอิสลามเป็นวิถีชีวิตของชาวใต้ด้านความเชื่อและศาสนา มัสยิดกรือเซะเป็นเช่นสัญลักษณ์ของความเชื่อในศาสนาอิสลาม อยู่ที่ตำบลตันหยงลูโละ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 6 กิโลเมตร สุลต่านมูซัฟฟาร์ซึ่งครองราชย์เป็นกษัตริย์นครปัตตานีระหว่าง พ.ศ.2073-2107 เป็นผู้สร้าง เนื่องจากเห็นว่าชาวเมืองส่วนใหญ่หันมานับถือศาสนาอิสลามแล้ว แต่ยังไม่มัสยิดใช้สำหรับประกอบศาสนพิธี จึงสั่งให้สร้างมัสยิดขึ้น 2 หลังอยู่ที่ประตูเมืองหลังหนึ่ง (คือมัสยิดกรือเซะ)และอยู่ที่ท่าเรือ (มัสยิดดาโต๊ะ) ต.แหลมโพธิ์ อ. ยะหริ่งหลังหนึ่ง

มัสยิดกรือเซะ หรือมัสยิดสุลต่านมูซัฟฟาร์ชาห์

เป็นมัสยิดเก่าแก่อายุกว่า 200 ปีในจังหวัดปัตตานี สันนิษฐานได้ว่าเป็นศาสนสถาน ที่สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 22 ร่วมสมัยอยุธยา มัสยิดกรือเซะมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า มัสยิดปิตุกรือบัน ชื่อนี้เรียกตามรูปทรงของประตুমัสยิด ซึ่งมีลักษณะเป็นวงโค้งแหลมแบบกอธิคของชาวยุโรป และแบบสถาปัตยกรรมของชาวตะวันออกกลาง

ผู้วิจัยมีความประทับใจในรูปนี้เพราะผู้วิจัยได้มาทำงานในจังหวัดปัตตานี เกือบ 30 ปีแล้ว จึงมีความคุ้นเคยกับมัสยิดกรือเซะนี้เป็นอย่างดี ประทับใจมากขึ้นเมื่อได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของมัสยิดที่มีตำนานเล่าขานมานาน และมีเรื่องราวการเมืองมากมายเกิดขึ้นที่นี่

ภาพประกอบ 6 “วิถีชีวิตด้านที่อยู่อาศัย : อาคารชิโนปอร์ตุเกส” ขนาด 90x120 ซม. เทคนิคสื้อะคลิลิกบนผ้าใบ

ผลการวิจัยพบว่าการอาศัยในอาคารแบบชิโนปอร์ตุเกสเป็นวิถีชีวิตของชาวใต้ด้านที่อยู่อาศัย ปัญญา เทพสิงห์ (2547) เสนอความคิดว่าสถาปัตยกรรมจีน - โปรตุเกส (อังกฤษ : Sino-Portuguese Architecture) คือรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่ผสมผสานระหว่างตะวันออกและตะวันตก ในแหลมมลายูในยุคสมัยแห่งจักรวรรดินิยม

ของตะวันตก ราวปี พ.ศ. 2054 สามารถพบเห็นได้ในเมืองมะละกา เมื่อปีนัง ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ หรือมาเก๊า รวมไปถึงประเทศไทย

ในประเทศไทยพบสถาปัตยกรรมจีน-โปรตุเกสได้ในจังหวัดภูเก็ต รวมถึงจังหวัดระนอง จังหวัดกระบี่ อำเภอดงทับปด จังหวัดพังงา หรือจังหวัดตรัง และ จังหวัดสตูล

ซึ่งอาคารส่วนใหญ่สร้างในสมัยของพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) เป็นสมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลภูเก็ต ในช่วงปี พ.ศ. 2444-2456 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ภูเก็ตในสมัยนั้นมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับปีนัง อาคารแบบ จีน - โปรตุเกส ได้ถูกสร้างขึ้นโดยนักธุรกิจชาวจีนที่มีความร่ำรวยจากการทำธุรกิจเหมืองแร่ดีบุก

ที่อยู่อาศัยของคนมีฐานะนิยมปลูกสร้างแบบชิโนโปรตุกีสที่ได้รับอิทธิพลจากรัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย ผู้วิจัยมีความประทับใจในรูปนี้เพราะผู้วิจัยรู้จักบ้านหลังนี้มาตั้งแต่เด็ก ๆ เป็นร้านขายเครื่องเขียนแบบเรียนและหนังสือพิมพ์ ชื่อร้าน “สิริบรรณ” เป็นบ้านรูปแบบชิโนโปรตุกีสหลังแรกของจังหวัดตรัง ที่มีลวดลายปูนปั้นตกแต่งอาคารอย่างสวยงามตราบนานถึงทุกวันนี้

ภาพประกอบ 7 “วิถีชีวิตด้านศิลปวัฒนธรรมในการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกลและ” ขนาด 90x120 ซม. เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

ผลการวิจัยพบว่าการตกแต่งลวดลายบนเรือกลและเป็นวิถีชีวิตของชาวใต้ด้านศิลปวัฒนธรรม วุฒิ วัฒนสิน (2547) เสนอความคิดว่าเรือกลและคือเรือประมงที่ใช้กันแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นเรือยาวที่ต่อด้วยไม้กระดาน โดยส่วนหัวและส่วนท้ายสูงจากลำเรือ มีการทาสีแล้วเขียนลวดลายด้วยสีสดฉาดเป็นลายไทยและลายอื่น เรือกลและเป็นเรือที่นิยมใช้กันมากแถบชายฝั่งทะเลตะวันออกหรืออ่าวไทย ตั้งแต่อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช เรือยาวมาจนถึงอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา อำเภอสาบบุรี อำเภอปะนาเระ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี และตลอดจนไปถึงหลายอำเภอในเขตจังหวัดนราธิวาส

เรือกลและมีความสำคัญทางสุนทรียศาสตร์ ก่อปรด้วยความงามวิจิตรของลวดลายจิตรกรรมที่เขียนและระบายสีอย่างสวยงามตลอดทั้งลำ เรือกลและมีใช้เรือประมงธรรมดาเท่านั้น แต่เรือกลและเป็นศิลปกรรมที่มีคุณค่าชิ้นหนึ่ง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจิตวิญญาณของกลุ่มชนในจังหวัดชายแดนใต้ สอดคล้องกับความคิดของประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ (2548) ที่ว่าเรือกลและเป็นเรือ

ประเภทสวยงามประติษฐานตกแต่งอย่างวิจิตรบรรจง แม้จะเป็นเรือใช้งานประกอบอาชีพประจําวันก็ตาม อันแสดงให้เห็นชีวิตจิตใจของชาวเรือว่าแม้มีชีวิตอยู่ท่ามกลางแดดจัดลมพัดกล้าคลื่นลมไม่แน่นอน ท่ามกลางทะเลเว้งว้าง แต่จิตใจมีความอ่อนไหว รักศิลปะ รักสวยรักงาม มีความสุนทรีย์อยู่ในหัวใจมาตั้งแต่โบราณ

เรือกลและเดิมเป็นเรือที่ชาวพื้นเมืองปัตตานีใช้เป็นพาหนะในการเดินทางและการประมงยามว่างจากการประกอบอาชีพในยามคลื่นลมสงบ และเวลาว่างนักชกตฤกษ์ของท้องถิ่นชาวเมืองปัตตานี จะนำเรือ กลและเข้ามาใช้ประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ โดยนำมาจัดแข่งขันพายเรือ เพื่อชิงความเป็นหนึ่งในด้านความเร็วเอกลักษณ์ของเรือกลและคือการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกลและที่วิจิตรบรรจง ผู้วิจัยมีความประทับใจในรูปนี้เพราะชอบที่ชาวมุสลิมในภาคใต้มีลักษณะนิสัยที่รักความสวยงามอย่างลึกซึ้ง เรือกลและของชาวประมงต้องมีความสวยงามก่อน ก่อนที่จะออกทะเลเพื่อหาอาหารมายังชีพ

ภาพประกอบ 8 “วิถีชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม : ทะเล” ขนาด 90x120 ซม. เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ

ผลการวิจัยพบว่าทะเลเป็นสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวใต้ ภาคใต้เป็นภูมิภาคหนึ่งของไทย ตั้งอยู่บนคาบสมุทรมาลายู ขนาบด้วยอ่าวไทยทางฝั่งตะวันออก และทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตก มีเนื้อที่รวม 70,715.2 ตารางกิโลเมตร ความยาวจากเหนือจรดใต้ประมาณ 750 กิโลเมตร ทุกจังหวัดของภาคมีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ยกเว้นจังหวัดยะลาและจังหวัดพัทลุง

ชาวใต้ส่วนใหญ่จึงได้ชมความงามจากทะเลมาโดยตลอด ผู้วิจัยมีความประทับใจในรูปนี้เพราะทำให้เกิดถึงกลิ่นอารมณ์ของมนุษย์ ที่บางครั้งเบาบางแต่บางครั้งโหมกระหน่ำอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นธรรมชาติที่เป็นสัจธรรมของอารมณ์ที่มนุษย์ต้องรองรับให้ได้ เหมือนชาวใต้ที่มี

นิสัยอ่อนโยนเช่นเกลียวคลื่นแต่จะรุนแรงเช่นพายุเมื่ออยู่ในทะเลอารมณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยความประทับใจในวิถีชีวิตของชาวใต้ในด้านอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยความประทับใจในวิถีชีวิตในภาคอื่น ๆ
3. ควรมีการนำผลของการวิจัยในเรื่องวิถีชีวิตในภาคต่าง ๆ เขียนเป็นหนังสือ ตำราเพื่อการศึกษาค้นคว้า
4. ควรมีการวิจัยความประทับใจในวิถีชีวิตชาวไทยเพื่อปลูกฝังความรู้สึกรักบ้านเกิด

เอกสารอ้างอิง

- ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ .(2545). *ประวัติศาสตร์อารยธรรมภาคใต้*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2548). *ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- ปัญญา เทพสิงห์. (2547). *ลวดลายตกแต่งหน้าอาคารชิโนปอร์ตูกิสจังหวัดภูเก็ต*. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- วุฒิ วัฒนสิน. (2539). *องค์ประกอบศิลป์*. ปัตตานี : ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- _____. (2542). *ลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอลและ. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 5 (1), 45-60.
- _____. (2547). *ศิลปะระดับมัธยมศึกษา*. ปัตตานี : ปัตตานีการช่าง.
- _____. (2548). *การศึกษาลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินชาวใต้ที่สะท้อนวิถีชีวิตของชาวใต้*. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา. (2529). *สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้*. สงขลา : อมรินทร์การพิมพ์.
- _____. (2542). *สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้*. สงขลา : อมรินทร์การพิมพ์.
- Wallas, Graham. (1926) .The Art of Thought. New York: Harcourt, Brace and Company.